

Redactioneel

Postmoderniteiten

De huidige tijdgeest is die van het postmodernisme. We leven in de postmoderniteit. Op deze twee stellingen valt heel wat af te dingen. Bijvoorbeeld omdat tijdgeesten of maatschappelijke condities gekenmerkt worden door continuïteiten en de afzonderlijke delen ervan door discontinuïteiten. Wel kan gesteld worden dat een bepaalde tijdgeest en een bepaalde maatschappelijke conditie in een relatief afgebakend tijdvak van de geschiedenis en in een bepaald deel van de wereld de overhand hebben. In dit nummer van Agora wordt onderzocht in hoeverre het postmodernisme, als intellectuele, artistieke en filosofische stroming en de postmoderniteit, als sociale, economische en politieke conditie, hun weerslag hebben gekregen in de huidige, voornamelijk westerse (vorming van de) gebouwde omgeving, in (het denken over) de ruimtelijke ordening en in sociaal-ruimtelijke gedragingen.

Zoals het voorvoegsel 'post' aangeeft, verhoudt het postmodernisme en de postmoderniteit zich relatief en temporeel tot respectievelijk het modernisme en de moderniteit. Relatief omdat het postmodernisme en de postmoderniteit reacties zijn op hun voorgangers. Postmodernisme kan gekenmerkt worden door de veronderstelling van een gefragmenteerde waarheid en werkelijkheid, relativering van rede, wetenschap en techniek, anti-vooruitgangdenken, anti-totaliteitsdenken, anti-formalisme, particulariteit, veelvormigheid en meerduidigheid in plaats van respectievelijk universaliteit, eenvormigheid en eenduidigheid. Postmoderniteit door verregaande mondialisering, het informationeel kapitalisme, het verlies van ideologieën en autoriteiten in de sociale, culturele en politieke domeinen van de samenleving en (daardoor) radicaal pluralisme in deze domeinen. Temporeel verhouden het postmodernisme en de postmoderniteit zich tot het modernisme en de moderniteit doordat ze, ondanks de continuïteiten, elkaar aan het begin van de jaren zeventig, min of meer opgevolgd zijn.

In het eerste artikel onderzoekt Kees Bertels welke bijdrage het postmodernisme in de filosofie kan leveren aan sociale geografie en planologie als wetenschappelijke en praktijkgerichte disciplines. Twee postmodernisten in dit wereldje, Soja en Dear, worden door Bertels kritisch benaderd.

Arie Lengkeek neemt in zijn beschouwing over de productie van postmoderne ruimte een andere gids ter hand. Henri Lefebvre's begrip 'sociale ruimte' biedt het vertrekpunt van Lengkeeks analyse van de productie van postmoderne ruimte en van zijn pleidooi om de utopische onderstroom van het postmodernisme te laten prevaleren, om zo te komen tot het produceren van differentieel ruimten die stimuleren en tolereren.

Deze utopische onderstroom is zeker te onderscheiden bij de plannen voor het nieuwe stadscentrum van Almere van het Rotterdamse Office for Metropolitan Architecture (OMA). Agora sprak met de projectdirecteur van OMA, Floris Alkemade. In dit artikel wordt de wens voor waarachtige en differentieel ruimten gepresenteerd als tegenhanger van het

postmodernisme en niet zozeer als utopische onderstroom daarvan.

Waarachtigheid neemt in de bijdrage van Nezar AlSayyad een belangrijke plaats in. In de wederkerige relatie tussen het produceren van erfgoed en het consumeren van traditie, ligt namelijk het gevaar dat waarachtigheid vermalen wordt en simulatie de boventoon gaat voeren.

Joost Beunderman gaat in op een stedenbouwkundige stroming waarbij dit proces ook aan de orde lijkt. New Urbanism legt zich toe op historiserende woningbouw met een vermeende sociale agenda. Beunderman geeft inzicht in motieven, sentimenten en confrontaties.

Ten slotte laat de bijdrage van Gozewijn Bergenhenegouwen zien dat de hedendaagse betekenis van de verschijning in de (binnen)stedelijke openbare ruimte van een andere aard is dan in de publieke cultuur van de Europese steden uit de achttiende eeuw. Het gevolg is dat van een publiek domein dat gekenmerkt wordt door ongeplande en onverwachte ontmoetingen en confrontaties tussen van elkaar verschillende mensen, steeds minder sprake is.

Redactie AGORA

Uit het Masterplan Almere

